

PLANINARSKI VJESNIK

VIŠEVICA

Naš Gorski kotar obiluje vanrednim prirodnim krasotama i cijelim nizom gorskih vrhova, koji su od prirode kao stvorenji, da postanu stjecištem i domaćih i stranih planinara. Među njima se ističu Risnjak (1528), Bijela Lazica (1533), Viševica (1428), Bitoraj (1385), Vel. Javonica (1375), ali prvo mjesto u planinarskom pogledu — po mojem sudu — pripada Viševici. Ta je gora jedno od najsjajnijih naših izgledišta. Vidik, što se pruža sa njezina otvorenog vrha prema jugu na more i otoke, prema istoku na Velebit, prema sjeveru i zapadu na ostale vrhunce Gorskoga kotara, iznenadjuje svojom ljepotom i opsegom i očarava kontrastom čarobnih prizora. U tome Viševica natkriljuje i Risnjak, s kojega pogled na Kvarner nije tako sjajan i opsežan, a uspješno se takmiči i sa Učkom nad Opatijom, koja je na glasu kao jedno od najljepših i najosebujnijih izgledišta u cijelom alpinskom području. Uz to uspon na Viševicu ne zadaje gotovo nikakovih poteškoća, te se uzlaz i silaz može lako ovršiti za jedan dan, i to bez troška za podvoz, što je kod uspona na Rišnjak, ili Bijelu Lazicu nemoguće, ako se izlet hoće u jedan dan izvesti. Viševica je od stajališta Liča udaljena samo tri, najviše tri i po sata dobrog hoda sa dva ne baš teška uspona. Uspon na nju nije mnogo teži nego što je uzlaz iz Zagreba na Sljeme. Planinar nalazi uz put vode, koje n. pr. na Rišnjaku nema ni za lijek, gdje se stoga mora sa podnožja iz Crnog Luga ili Mrzle Vodice na vrh nositi. Tuk pod samim vrhom Viševice, i to na sjevero-istočnoj strani ima zdenac pitke vode. Osim toga za nevremena može planinar naći zakloništa u lugarskim kućama, i to tuk šumske ceste na sjevernoj strani u kolibi državne šumarije, udaljenoj 1 sat hoda od vrha, ili pak u šumarskoj kolibi u Ravnem na jugu Viševice, udaljenoj od vrha oko 1 i pol sata, gdje dobrotom kotarskog šumarskog ureda u Cirkvenici mogu naši članovi planinari dobiti sklonište i prenoćište. Uz to valja na umu imati, da Viševica leži na mediji Gorskoga kotara i hrvatskoga primorja i da se uspon na nju može usput izvesti na jednodnevnom prijelazu iz Gorskoga kotara u Cirkvenicu ili Novi u našem primorju. Da se taj prijelaz sa usponom na Viševicu zaista može u jedan dan bez poteškoća izvesti, dokazuje nedavno iskustvo triju odbornika hrv. planinarskoga društva, među kojima je bio i pisac ovih redaka. Put od stajališta Liča do Cirkvenice trajao je od 5 sati u jutro do 5 sati poslije podne sa dvosatnim odmorom i trosatnim hodom po snijegu, u koji su putnici mjestimice propadali. A da nijesu baš umorni bili, dokazuje činjenica, što su se dvojica od njih već sjutradan (na Uskrs) popeli na Učku nad Opatijom i treći dan sišli prilično teškim putem prema Medveji i Lovranu i čili i zdravi vratili se željeznicom u Zagreb.

Za jednodnevni uspon na Viševicu vrlo je sada zgodna od 1. svibnja uvedena željeznička sveza. Zagrebački planinari mogu upotrebiti noćni osobni vlak, što odlazi iz Zagreba u 11.22 i dolazi na stajalište Lič (ne stanicu!) nad Ličkim poljem u 5.14 sati u jutro. Vrijeme od 5 i pol u jutro do 2 i tri četvrt sata poslije podne mogu upotrebiti za uspon (3 i pol), za odmor i objed (3 sata) na vrhu i kod vrela i za povratak (3 sata) do stajališta, odakle osobni vlak prema Zagrebu kreće u 2.56 sati p. p., pa su u 8.22 na večer u Zagrebu. Put od stajališta Liča vodi preko željezničke pruge puteljkom niz brdice u mjesto Lič i mimo crkve ravno na cestu prekog Ličkog polja. Taj silaz u selo i put po cesti preko Ličkog polja nije za sada označen crvenom bojom; ali će se doskora i to učiniti. Planinar može se opitati na stajalištu ili u mjestu i ljudi, kako su susretljivi, rado će mu pokazati cestu preko polja i pravac puta. U Liču ima više krčma, u kojima može planinar dobiti vina, piva i običnog jela. Put preko Ličkog polja ide ravno oko po sata po cesti, a onda se dijeli na dve strane malo pred crkvicom sv. Marije Sniježne. Na desno vodi put u Ravnou, gorsku dolinu na jugozapadu pod Viševicom, gdje je šumarska kuća zemljisne zajednice i pastirske kolibe; a drugi put ide lijevo prema zavojima nove šumske ceste pravcem prema Javorju i Zvoniku. Čim putnik stigne lijevim ogrankom puta onkraj ravnoga Ličkog polja, ugleda na pješkom putu, koji se odmah počinje prilično strmo uspinjati, crvene markacije hrv. planinarskoga društva, koje je prošle jeseni izveo pisac ovih redaka, sa društvenim blagajnikom g. J. Juričićem sve do vrhunca Viševice. Ugodno nas se dojnilo, da su te markacije ostale netaknute, što je kod nas na žalost rijetkost i u okolini glavnoga grada. Svaka čast tamošnjem narodu i mjesnoj inteligenciji! Pješki strmi put presijeca nekoliko puta novi šumske cestu i onda se nastavlja po staroj cesti sve do nove šumske ceste pod Javorjem i Zvonikom, gdje zakreće na lijevo i pomalo se vijuga sve do državne lugarske kolibe pod Viševicom. Uspon od Ličkoga polja do zakreta šumske ceste pod Javorjem diže se oko 300 metara (738—1057) i traje oko 1 sat. Na cesti pod Javorjem nadjoše planinari na veliku subotu dubok snijeg, koji je na sreću većinom bio tvrd, tako da su propadali samo na prisojnim mjestima. Na toj cesti snimio je ponovno dvojicu drugova revni planinar fotograf Vj. Cv., koji je ovaj vjesnik okitio već mnogim snimcima hrvatskih planina. Njegove slike sa puta na Viševicu, što ih donosimo u ovom broju, govore rječitije, nego na Viševicu,

li bi to mogao i najbolji opis, o ljepotama te čarobne gore, o sjajnom i opsežnom vidiku sa vrhunca, o lakom usponu i bogatoj izmjeni slikovitih prizora.

Idući ravnom šumskom cestom prema Viševici planinar ima neko vrijeme na lijevoj strani impozantni Bitoraj sa nekoliko golih stijena. Od Zvonika dijeli ga duboka gorska uvala. Kolibu nadjoše zatvorenu. Tu se zaustave nekoliko časova, gucnuše malo čaja za zajutrak i odmah krenuše dalje po cesti. Sada im se desno prema jugu stala pokazivati Viševica sa svojom sniježnom kapom. Snijeg je postajao sve viši, na mjestima debeo i do 2 metra, pa je bilo neprilike, kad bi u nju zagreznuli i preko koljena. Što je tko teži, to više strada i svoju težinu plaća debelim znojem. Neko po sata poslije kolibe zakreće put desno u šumu pod Viševicu. Mnoge su markacije bile zatrpane snijegom, ali na mjestu toga zakreta posve su vidljive. Što mi dalje tim šumskim putem, to je i snijeg viši i put tako zameten, te bismo bez sumnje bili zalutali, da nije bilo markacija, po kojima su se ravnala i dva putnika, što su dva tri dana prije nas išli tim istim putem. Markacije i njihovi tragovi olakšaše nam to naporno hodanje. Kad smo stigli pod Viševicu, njihovi su tragovi skrenuli šumom desno prema vrhu po strmoj uzbrdici, a mi podjosmo lijevo, pazeći na markacije, sve do mjesta, gdje je ljeti gorski izvor, a sada je cijela uvala posve zatrpana visokim snijegom. Put do toga mjesta po snijegu trajao je nešto manje od 4 sata; ljeti dostaju 3 sata. Tu smo malo založili, da se okrijepimo za drugi i podjednji strmi uspon na vrhunac, koji je odavle oko pol sata udaljen. Da sebi olakšamo uspon, skinusmo svoje teške planinarske torbe, uzesmo samo ogrtače, a drug fotograf i svoj aparat, pa odvažno krenemo po tvrdom snijegu prema vrhuncu, držeći se vjerno markaciju. Iz guste šume za malo se uspnemo na prosjek i onda ovim ravno na vrh. Taj prosjek ljeti je zatrpan oborenim stablima i gustim šikarjem i vrlo teško prohodan, a sada je stabilje i šikarje pokriveno debelim snijegom, po kojemu je upravo igračka uzlaziti, a silaziti prava milota. Uz takve prilike stigli smo od uvale na vrh i prije pola sata. Na vrhuncu puče nam bajan vidik na sve strane naše lijepe domovine! Sreća nam je bila sklona, jer nebo bilo je čisto kao riblje oko, obzorje prozračno i lazurno, izgled jasan i veličan! More i kvarnerski otoci kupaju se u punom i jarkom sunčanom sjaju. Oko se ne može nagledati toga čara i ljepote. Na jugoistoku jasno se prostim okom vide vrhovi Velebita i otoci Dalmacije, na jugozapadu Učka i Sisol, a prema sjeverozapadu čarobno se ljeska sniježna glavica Rišnjaka i Sniježnika. Kamogod svrneš okom, svuda bogato obilje divnih prizora i bajnih prirodnih slika. Nezaboravan i veleban vidik! Stojimo nijemi i dugo ne možemo otkinuti oči od jedne strane, da onda opeturonemo u motrenje druge prirodne slike. No oštar i ledeni sjeverni vjetar budi nas iz snatrenja i estetskog uživanja. Nas se dvojica postavimo na kamen, na kojem smo lani crvenom bojom vidljivo obilježili inicijale našega društva „H. P. D.“, a naš drug fotograf snimi taj prizor za dokaz, da smo na uskrsnu subotu po snijegu bili na vrhu Viševice. No na naše ne baš ugodno iznenadjenje opazimo kraj sebe tragove drugih planinara, koji su se dan ili dva dana prije uspeli na sam vrhunac. Mi dakle nijesmo bili prvi ove godine na Viševici, kako smo prije uspona ponosno nago-vještali. Kasnije smo u primorju doznali, da su nam ljetos paomu prvenstva oteli riječki planinari. Oni su sa vrha krenuli ravno prema Ravnou i mi gledajući njihove tragove požalismo, što nijesmo torbe donijeli na vrhunac, jer bi mogli cdmah s vrha poći njihovim tragom prema Ravnou, koji je put očito puno kraći od onoga, kojim smo prema karti namjeravali udariti od uvale na desno i onda šumskom cestom sve do ispod Ravnou. Naš okolni put do Ravnou trajao je blizu dva sata. Dolina Ravnou krasna je gorska uvala, sa svih strana zaštićena bregovima, od kojih je najviša Viševica prema sjevero-istoku. U toj dolini ima šumarska kuća i pastirske kolibe, uz koje se nalaze cisterne sada ključem zatvorene, tako da nijesmo mogli doći do vode. Ljeti tu valja pase stoka pravoužitnika primorskih zemljisnih zajednica. Sada je dolina još pusta. U ljetno doba mora da je vrlo ugodan boravak u ovoj visokoj (oko 850 m.) gorskoj dolini, okruženoj bregovima Viševicom, Velikim Strimežem, Planjavom, Zagradskim vrhom, Treškavcem, Silovnikom. Ta bi dolina bila kao stvorena za gorsko lječilište, da ima pitke vode.

Iz Liča vodi po dolini na desno od crkvice sv. Marije Sniježne običan put u Ravnou; a iz Ravnou traje uspon na vrh Viševice oko 1 i pol do 2 sata, kako tvrde poznavaci tog puta. Uopće — vele — put od Liča u Ravnou i iz Ravnou na Viševicu i kraći je i lakši, nego gore opisani kraj Javorja i Zvonika. Ako je tomu doista tako, naše će se planinarsko društvo pobrinuti, da se markira put od Liča do Ravnou i od Ravnou na Viševicu, a to s tim više, što je kotarski šumarski ured u Cirkvenici voljan da dodje u susret našemu društvu.

Planinari podjoše nakon kratka odmora iz Ravnou dolinom po cesti prema Lukovu, gdje su sastali lugara zemljisne zajednice Bri-birske Ivana Ligatića, koji je tri dana prije toga kraj općinske ceste u Lukovu ubio mlada medvjeda. Od Lukova krenuše cestom prema Kurinu, gdje ih je lugar ponudio vrlo dobrom vodom iz cisterne.

1. PLANINSKA KUĆA POD VIŠEVICOM (1200 m.). — 2. VIŠEVICA (1428 m.). — 3. PUT NA VIŠEVICU U SNIJEGU. — 4. NA VRHU VIŠEVICE. — 5. NA VRHU ZVONIKA. — 6. MEDVEDJAK. — 7. POGLED IZ LIČKOG POLJA NA ZVONIK (LJEVO I DESNO VIŠEVICA). — 8. POGLED SA VIŠEVICE NA KAPELU.
 (Snimio VJEKOSLAV CVETIŠIĆ).

Od Kurina ide dalje dobra cesta kroz Planinu i kraj Vjeternjaka prema Bribiru u primorje. Kad su planinari stigli na gorsko sedlo, sa kojega se pruža krasan vidik na more, otoke i cijelo primorje, skrenuše sa ceste desno prema Grižanima, sveudilj se spuštajući po kamenitom putu. Silaz po strmom pečinastom obronku u primorje bio je otešan time, što je popodnevno sunce dobrano žeglo i u lice im sjalo. Taj silaz teži je od cijelog dotadašnjega puta i ljeti bi po suncu u to doba dana bio gotovo nemoguć. No treba priznati, da je to spuštanje vrlo zanimljivo: putnik ima neprestano pred sobom more, otoke i cijelo primorje. — Od Ravna vodi, kako smo naknadno doznali, nešto kraći put desno preko brda prema Grižanima u primorju. Ako je tomu tako, valjalo bi ga markirati. U 4 sata stigosmo okolnim putem kroz Lukovo u romantične Grižane, a iz Grižana polagano se spustimo prema Cirkvenici, kamo prispejmo nešto prije 5 sati poslije podne veseli i zdravi.

Istraže li se kratki i prijekci putovi od Ravna preko Grižana u Cirkvenicu, vrijeme putovanja prilično bi se skratilo i cijeli put od po prilici 18 kilometara mogao bi se prevaliti za 3 i pol do 4 sata. Naš lijevi okolni put od Viševice do Cirkvenice trajao je zajedno s kratkim odmorom oko 6 sati. Viševica ima sve uvjete, da s vremenom postane omiljeno izletište ne samo prokušanih planinara, nego običnih putnika i prijatelja prirode. Tomu su dakako potrebne neke planinarske uredbe, koje bi omogućile uzlaz na tu krasnu goru i silaz s nje, osobito prema primorju, i širim krugovima našega i stranoga svijeta. Uz malo pothvatnog duha dolina Ravna mogla bi se pretvoriti u dobro pojećeno ljetovalište ili gorsko lječilište. Neka o tom malko razmišljaju tamošnje zemljische zajednice i šumarska uprava.

J. P a s a r i c .

NA SLJEMENU U ZIMI

„Žiga, hoćemo li sutra opet na naše Sljeme?“ „Na žalost ja ne mogu“ — odvrti. Sam sam u poslu; Oskar, drug moj, u Karlovcu je. Da znaš, kako mi je pri duši, što ne mogu s tobom u gorsko to naše sjajno odmorište, i ti ne bi išao od smilovanja, što me ostavljaš u kamenoj bučnoj Nikolićevoj ulici, u zamagljelom — ne bijelom — Zagrebu.“

Tako će moj stalni drug žalosno, s kojim ēu svake nedjelje osobito zimi bilo u Žumberačko bilo zagrebačko gorje. Omašan je, tegnuo bi jamačno dvaputa Malone koliko ja, ali vrli i ustajni pješak, krasna duša, čestit Hryat i čovjek, pun ljubavi za uvijek čarcnu prirodu.

I odem sam.

Nedjelja je, konac siječnja, sjajno zimsko jutro. Već je zora na istoku visoko razapela jasno-žuti svoj jutarnji plašt, a zvijezda danica novim sjajem zasjala prije nego ēe utrnuti.

Projurim zadušljivu Novu ves, minem žaversku maltu i novu do nje kuću odvjetnika Plemića i eto me na Gračanskom potoku u dolu, što su ga stisle s lijeva i s desna dvije ubave lozom zasadjene kose. Sto bliže gori, to cesta sve življa biva. Žene, djevojke, momci i djeca, mamice i starci, i pojedince i četimice, sve se to miče što sporije što brže u Zagreb noseći svoju košaru na glavi ili koš na ledjima, da za utržak kupi što mu treba za kuću. Sve češće moram odgovarati na pozdrave: „dobro jutro — — hvaljen Bog“, i već sam Malone i sto puta odzdravio, dok sam stigao do Puntijara, našega čestitoga Ivana, oca devetero zdrave djece, prešao tih potok gračanski, vinuo se strminom rebarskom te šumskom stazom zahvatio krasni onaj široki podrebarski put — pletečki — rekao bi Zagorac — koji vodi na kamenu Lonjištinu. Od Puntijara već ni duše ne sretoh, samotan je odayle put. Nebunjen mogoh razmatrati, kako se glavica na glavicu gorskog uspinje, jedno rebro gorsko drugo preskakuje, sv. Jakob, malo i veliko Sljeme svoju glavu uprlo u sjajno modro nebo i vrhom se svojim pružilo kao razdragano dijete, da poljubi milu svoju majku.

Uprijeh na priječac strminama malo naglo, pa kako je sjajno sunce uprlo svoje tople zrake u sniježne kosmine gorske, skinuh kaput i šešir, da se ne oznojim a opet da se poklonim veličanstvu božje prirode skrušena i zahvalna srca, što mi je, vajnu, Bog opet dao prilike u gori podignuti do nebesa molitvom i dušu a ne samo oči i pamet.

Što se više uspinjah, sve to nogu dublje u snijeg propadaše. Taj je evo mek, suh, lak; ideš po njem, a da ne čuješ svoga koraka, rekao bi, nagomilane su pahuljice perja. Iz njega zatreptilo na sjajnom suncu stotinu i stotinu sićušnjih zvijezda, mislio bi, sitne se iskre bisera ljudljaju nestošno u čarobnoj, tijoh planinskoj samoći. Za čas zaboravljaš, da si na grijesnoj zemlji, mniš, u vilinskim si dvorima, na pragu neba, u vječnom raju.

I uspeh se na Lonjsku pećinu, digoh se nad Tusti vrh i Črešnju, presjekoh deveti put gorski kolnik, tešku brigu pokojnoga načelnika Adolfa pl. Mošinskoga, uhvatih se zadnje kose sljemenske, Kališća, i spustih se napokon posljednji put na gorski kolnik.

Kaki me tuj neopisivi prizor dočeka! Mniš, u kraju si vječnoga leda i snijega. U Zagrebu i u pitomom mu prigorju ne vidiš zrna snijega, a ovdje se sniježni zameti nanizali diljem gorskoga kolnika kao neprohodni humci razne visine i čudna oblika: ovaj kao goro-

stasni plug, drugi kao okrenuta sjekira, treći gotov zastor, četvrti pali vrh sve jedan do drugoga kao u sitnom sniježnom valovlju do tri metra visoku, što ga je sjeveroistočnjak nahujio kroz one na rubu puta zasadjene omorike. Tuda ti valja proći. Snijeg je tuj tvrd; sad se uspinješ na vis sniježnoga vala, sad mu se opet spuštaš u dol, dok ne stigneš na vidik putnoga cilja, do planinske kuće, kojoj kroz granje gorostasnih jela vidiš krov i tanki mu dimnjak, iz kojega se veselo diže ravni mlaz dima na sjajno zimsko sunce.

Spustim se pred planinsku kuću na hrastovu klupu, zagrijanu toplim tracima blagotvorna sunaša. Preda mnom lijevo i desno silne ohole jele zatvorile sniježno polje, ljeti zeleno igralište planinske djece, velike i male, ženske i muške; čini ti se, gorostasno je to jaje, kojemu se na donjem vrhu otvorila gora na prostran vidik u našu Posavinu sve tamo do Siska, Petrinje, Petrove gore, a onda i do Ogulina i krvatoga Kleka.

„Zdravo da si mi milo moje Sljeme, kitnjaste jele i granate bukvke! Ne vidjeh vas šest dana; kako ste mi se pomladile, kako nakitile plodnim injem na sjajnom suncu. Zdravo mi i ti, Sokole, vrelo planinsko, uvijek razgovorno bistrom vodom u samoći gorskog!“

Jest tuj zaista vilinska samoća. Kakova li buka i žurba tamo dolje u nizini, na Jelačićevu trgu i u Ilici! Ne fućka ti ovdje bratski naš Allamvasutak, ne cvile teška kolesa Spitzera i Ornsteina, ne topoće krasan konj prepotopnoga tramwaya, ne plasi top seismografa Andrije iz visokoga doma krasnih naših domoljubnih licejka grdnja jata šarenih golubova. Ovdje je i mir i tišina i samoća i gluhoća, mniš, na pustom si otoku u debelom moru.

Kako ti sada jedni naši Zagrepčani Ilicom jure u kužnoj magli Jedan hoće da preteće drugoga po blatu i jušnatom kalu iličkom. Jedan goni ovamo, drugi onamo; sad ga gurne netko lijevo, a on trkne staru siroticu desno; krič: „oho“, „pardon“, „oprostite“, „molim“, „hođp“ fijakerski, „hi-hop“ teretnih kola, „zdravo“, „servus“, „dobro jutro“, „sluga ponizan“ pozdravljača sve to slušaš ovdje, ali kao u davnom snu, što si ga sanjao.

Nema tuj buke, žamora, vike, trke, žurbe, strke, jagme, sajma, zbrke. Ne zvekeću tuj glasoviri jedni, tamburice glasne; ne buče bubnjevi, ne sviraju orguljice koračnicu junačkog Radeckoga; ne zvoni zvonce bicikliste, ni trube trublja automobila; ne prati te vesela vika novinskih vikača; nema tuj glasa o Isinoj kulturnoj borbi za riječki gimnazij, ni grdnje jagme „Narodnih Novina“ za Rauchov politički program; ne dršćeš ovdje od straha radi konfiskacije Obzorova izbornog proglosa, niti znaš štogradj o Pokretovom prijateljstvu sa Pijevim društvom; ne dopire ovamo fini i moderni — glas „Hrv. Prava“ protiv — kako taj glas veli — lopovluka i razbojništva novinarskih mu drugova. Nema tuj straha, da će se povjerenstva za gradnju bolnice osmagnuti skupa sa Šalatom u Savu.

Zaista nema tuj borbe za vojvodstvo u patriotizmu i politici, filozofiji i znanosti, literaturi i muzici. Tko ovamo dodje u to vrijeme, osjetit će, da mu se valja uhvatiti u kolo borilaca, koji će kao prosti vojaci čiste duše bez borbe za vojvodstvo više za milu grdu svoje drage domovine uraditi nego li može razvratna borba za vojvodstvo. Ne će ovdje imati nitko prilike uzimati u osobnu zaštitu onoga glasnoga trgovčića novina protiv novinsko-neuputnoga Srbina radikalca iz provincije, koji je nedavno ljut i najezen bijesno objema šakama u Ilici uhvatio mladića za uši, jer je ovaj neustrašivo — i pred sumim gradskim stražarom — vikao: „Vušivec“, „Obzor“, „Srbo-bran“. Nema tuj one „uzvišeno“ — ljute borbe izmedju Matice i Savremenika o slobodi literarnoj; ne jadikuješ tuj, što bolan ne možeš čitati suznu „Apoteozu“ našega još uvijek naprednoga, snažnoga literarnoga pregaoca. Varao bi se, ako misliš ovdje naći „kulturnu i literarnu borbu“ izmedju „Mladih i Starih“, kad nema dr. Tokarića, koji sudi, da naši „Mladi“ nemaju „Stari“ (= otaca) i da su naši Ilirci bili svi mladi, koji su baš samo današnjim „Mladima“ ostavili svoje literarne brčice, da jedino oni mogu za sve vjekove znanstveno odsjeći, što je: Monizam, Naturalizam, Materijalizam, Idealizam, Theizam, Atomizam, Altruizam itd. itd. u svagda modernoj znanosti i literaturi. „Modernoj“ rekoh. A — a! Ta tó je baš glavno! U „modernoj“! Jer moderni su samo „Mladi“, „Stari“ su nemoderni. Ali teško je i njima naći granicu izmedju „Starih i Mladih“, „Modernih i Nemodernih“. Ta na žalost ima mladih staraca i starih mladića u životu, u nazorima, po tijelu i godinama, u radu i snu, po nozi i glavi, u politici i sukromnom privatnom društvu. Zato je tim „modernistima“ naš stari Zaje „nemoderan“, naš Preradović „stari“ pjesnik (kako ono piše na spomeniku na Zrinjevcu). Kao da muzika i pjesma nikle iz duše pravoga pjesnika i glazbenika silu i vrijednost gube u dnevnoj, mladoj „modernosti“; kao da prava pjesnička i muzikalna duša može doći pod kritiku modernosti ili nemodernosti; kao da su Ambrožijski korali, Mozart i Beethoven moderni; kao da je ljudsko srce, ljubav i mržnja, krepot i zloba moderna ili nemoderna, ako se u kojoj stvarno nebitnoj varijanti prikazuje!

Ne ćeš tuj naći zlobe, mržnje, bijesa ljudskoga, kao ono tamo pod nogama ti u savskoj nizini. Poznaš li glasovitu sliku Böcklinovu: boj Centaura? Strašna slika strašna boja! To ti je upravo slika ljudskoga roda tamo dolje u nizini u borbi protiv samoga sebe. Ali ovdje stanuje duh božji, čist, nepomučen, neokaljan ljudskim jezikom. I naša rabota ljudska, ta stvoriteljica ljudskoga života, i ona tuj miruje. I valja da miruje, jer nam ona često u jagmi za novac, za počasti, za udoban, obiljan svakidanji život i ine dnevne taštine

uništuje prije vremena živce, pamet, srce dapače i život vlastiti i život djece naše. Takav rad čini mi se kao najteža kazan, kojom bi Kinezi najveće zločince kaznili. Oni bi ga naime vezali na ledje te mu puštali s neke visine kapati vodu na čelo dan i noć, dok jednik ne bi od besanosti uginuo.

Rad bez krepka odmora razbit će i najjaču silu ljudsku, i um i srce, pa takova smalaksala sila upravo mora da nadje odmora i mira prije smrti, ako ne inače, a to često baš po — bolesti.

Ovdje tek u ovoj samoći, na ovoj samotnoj klupi, okružen sa svih strana visokim, uvijek zelenim jelama, gorostasnim bukvama i javorima — ovdje tek razumiješ psalmistu u sv. pismu, koji negdje uzdiše: „O da imam krila golubova i da poletim u pusto mjesto —” Veliki i nepredobivi Rimljani, na vrhuncu svoje moći i bogatstva, bjegahu iz Italije na sjever, u germanske, galske i helvetske pustinje, ostavljući pitomu i burnu Italiju, siti velegradske buke, sjajnoga bogatstva i užitka u vječnom Rimu. U starih Indijanaca bijaše vjerski zakon — ako se ne varam — da se svaki čovjek, čim je prosijedio ili djedom postao, odseli u šumsku samoću Bogu služiti do smrti. Ne nalazimo li proroke staroga vijeka toli često u pustinji, u samoći? Ne čitamo li o kršćanskim pustinjacima, kako su sretan i blažen život provodili u gorskom kamenu i samotnoj pustinji, kad još nije bilo toliko vrsti kršćanstva, i svećenika? Pa nije li i sam Spasitelj naš često otišao u samoću, u pustinju, u goru sam samcat?

Ovaj mir, ova tišina gorska nehote zahvata i dušu tvoju. Pa ako si u životu radio i dušom ne samo tijelom i pameću, ako si vršio dužnosti zvanja i života u korist sagradjana i naroda, a ne tek samo u korist trbuha, e onda ćeš dvostruko sretan taj mir i tišinu osjećati kao potrebnu okrepu života, duše i savjesti i pobudu za novo nastojanje, pregnueće i rad.

I evo sunce tamo za kosom gorskog nas nagovara na mir i tišinu. Sve crvenije i veće tone napokon u nevidivo gorsko more veleći nam posljednjim trakom svojim: mir vam na zemlji.

I mir gorski oko tebe još čarniji, još čarobniji postaje. I sjenica sitna u granama bližnje jele cvrkutati prestade. I jela ponosna kao da drugarici svojoj šaptom dojavi: Laku noć.

I ja samotan ostavim samotnu klupu, jelu i bukvu, te se sklonim pod krov gradske kuće. Prije nego ču leći, prihvatom milu svoju putnu družicu oko vrata, da joj zagledam u dušu.

Družicu... živu...?

Jest — družicu — ne živu, ali i mrtvu ne; jer ona, koja planinaru daje veselja, utjehe, hranu, pilo, koja te vodi u svakoj nevolji na pravi put, koja te čuva od bolesti i kužne napasti, koja ti u mrkloj noći daje jasne svjetlosti, žara, dapače i život ti vraća, ta družica lje nije — mrtva.

A znaš li, planinaru, tko ti je ta družica u nevolji?

To ti je nahrptica ili naprtica ili naplećak, što ti naši Nijemci zovu „Rucksack”.

Ta ti je naprtica planinaru druga duša njegova tijela i druga duša njegove duše, ona mu je sve — baš sve — u planini, nosi mu život u samoći.

Kad jednik putnik ogladni, zar mu ne daje kruha, sira, mesa i koje jaje? Ožđeni li, zar ti ne daje litru topla ruskoga čaja? Oznoji se, zar ne pruža košulju, čarapa? Iz neba navali nagla kiša, naprtica mu daje nepromočivi ogrtač. Nažulja li se, eno mu u utrobi vjerne držice naprtice salicil-vaselina, a ako se inače ozlijedi, posegni u naprticu, pa ćeš u njoj naći potpunu spremu za antiseptički povoj, Hoffmannove kapi, salmijakov eter, koji će mu u prvi mah pomoći protiv zmijskoga otrova. U noći, u mraku daje ti šibicu, svijeću, svjetiljku. Hoćeš li u daljinu da zagledaš, zar nemaš izvrsni ručni dalekozor? Rado bi nepoznat ti kraj proučiti, zar ti naprtica ne će kartu dati? Naći ćeš rijetku biljku, zar ti ne će naprtica pokazati botaničku alpinsku kartu? Zabludiš li, čemu ti kompas? Hoćeš li iznemogao dobro večerati, naprtica krije u svojem krilu cijelu kuhinjsku spremu Grand-Hotela sa konservom mesa i voća. Razderez li odijelo, zar ne ćeš izvaditi iz naprtice iglu i konca?

(Svršit će se).

PLANINARSKE VIJESTI

Društveni članovi. I ove je godine društvu do sada pristupio lijepi broj novih članova. Do sada je uplatilo za ovu godinu poko 400 članova, što do sada nije bivalo. Novi je blagajnik početkom nove godine stao ubirati članarinu, čime se omogućuje redovito društveno poslovanje i stalno gospodarstvo. Društvo snuje ove godine nove planinarske investicije, napose popravak putova na Kleku, markiranje putova na Rišnjaku, Bjelolazici i ličkoj Plješivici, izdanje vodiča po Gorskem kotaru, pa mu je u tu svrhu prijeko potreban što veći prihod od članarine. Štoga se pozivaju hrvatski

planinari i prijatelji prirode, da u svom krugu porade u prilog društvu i svaki pribavi nekoliko novih članova. Prijave novih članova prima društveni blagajnik I. Juričić, tajnik „Croatie” i društveni povjerenik I. Novak, Mesnička ulica 9.

Planinarski izleti. U prošlom mjesecu poduzeli su članovi hrvatskog planinarskog društva više uspjelih uspona na naše gore. Osim Sljemena koje se obilno posjećuje, pošla je 14. svibnja jedna skupina odbornika na Kum (1219 m.) kraj Zidanog mosta, dok je druga jedna skupina odbornika planinarskog društva izvela vrlo uspjeli uspon na Klek (1881 m.) kraj Ogulinu. Klek je dosada bio vrlo omiljeno stjecište naših planinara, a kako je od 1. svibnja udešena vrlo zgodna i udobna željeznička sveza sa Ogulinom, nade je, da će izleti na Klek biti sve češći i mnogobrojniji. Uspon na Klek nije ni malo naporan za uvježbanog planinara, a i početnici uz nešto opreznosti pod samim vrhom, mogu se uspeti na nj od Musulin potoka. Vidik, što se pruža sa Kleka, prekrasan je i dalek. Za vodroga dana, kakav je bio 14. svibnja, vidi se cijela Velika i Mala Kapela, Velebit, Kranjske i Štajerske gore, Plješivica, Sljeme, pa i sam Zagreb. Na Spasovo opet su odbornici hrvatskog planinarskog društva izveli više izleta po Gorskem kotaru.

Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu preporučuje ilustrovano djelo »Bosna i Hercegovina«. Na molbu upravnog odbora „Hrv. planinarskog društva“ od 26. ožujka 1910. za otkup djela „Bosna i Hercegovina“ izdala je zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu 19. travnja 1911. br. 88.196. ovu odluku: „U rješenju tamošnjeg predsjedništva, od 26. ožujka 1910. br. 137. priopćuje se tom predsjedništvu, da zemaljska vlada gornje djelo ne može otkupiti, dok ga je na protiv preporučila svim narodnim osnovnim školama za nabavu u njihove knjižnice“.

Prema tomu rješenju uprava planinarskog društva ponudit će tu knjigu svim tamošnjim narodnim osnovnim školama. Prije toga hrvatska je vlada tu knjigu preporučila za nabavu svim srednjim i višim pučkim školama, a uprava društvena će sada ponovno zamoliti, da je poput bosanske vlade preporuči i svim pučkim školama u Hrvatskoj. Knjiga ima velik broj ilustracija o najvažnijim prirodnim krasotama Herceg-Bosne.

Posebni poštanski automobil za Plitvička jezera. Počam od 20. maja opći između Karlovca i Plitvičkih jezera posebni poštanski automobil sa 16 sjedala samo za osobni promet i putnu prtljagu. Iz Karlovca polazi automobil u 6 s. 30 m. u jutro i dolazi na Plitvice u 11. sati 30 m. pr. p. Cijena za osobu od Karlovca do Plitvice 14 K., a za prtljagu, koja pojedinog putnika može iznositi najviše 20 klg., 2 K. Za djecu, koja nijesu navršila 4 godine, ako ne zauzimaju posebnog mjesto, ne treba kupiti vozne karte.

U Karlovac prispjevaju vlakovi: a) iz Zagreba: u 4 s. 58 min. pos. p. mješoviti, u 9 s. 59 m. pr. p. osobni, u 3 s. 33 m. pos. p. brzi, u 10 s. 15 m. na večer mješoviti, u 12 s. 44 m. osobni i u 2 s. 52 m. u noći brzi vlak; b) iz Rijeke: u 10 s. 5 m. i 12 s. 51 m. u noći brzi vlakovi, u 4 s. 44 m. u jutro osobni, u 8 s. 13 m. iz Komorskih Moraviča mješoviti, u 12 s. 58 m. o podne brzi vlak i u 6 s. 58 m. na večer osobni vlak.

Iz Karlovca polaze vlakovi: a) prema Zagrebu: u 11 s. 6 m. i u 12 s. 52 m. u noći brzi vlakovi, u 5 s. 02 m. u jutro osobni, u 8 s. 25 m. u jutro mješoviti, u 12 s. 59 m. o podne brzi i u 7 s. 3 m. na večer osobni vlak; b) prema Rijeci: u 5 s. 13 m. pos. p. mješoviti (do Komor. Moravica), u 10 s. 16 m. pr. p. osobni, u 3 s. 35 m. pos. p. brzi, u 12 s. 54 m. u noći osobni i 2 s. 53 m. u noći brzi vlak.

Putnicima je najzgodnije, da noć u gradu Karlovcu, koji im svojim lijepim položajem, svojim dobrim hotelima, krasnom električnom rasvjjetom, modernim nasadima i na daleko poznatim kupalištem i lječilištem na Korani, može pružiti svaki konfort i svaku ugodnost.

Pogodnost na južnoj željezniči na prugama do Ljubljane i Celja. Poslovno ravnateljstvo južne željeznice podijelilo je odlukom od 15. svibnja o. g. na molbu upravnog odbora „Hrvatskog planinarskog društva“ članovima našega društva ovu pogodnost na prugama od Zagreba do Ljubljane i Celja i natrag: Južna željezница izdaje „Hrv. planinarskom društvu predbrojne karte, i to u snopićima od 10 komada karata, valjanih za putovanje tamo i natrag. Snižene cijene za 10 komada predbrojnih povratnih karata jesu ove: 1. Zagreb-Celje i natrag: II. r. osob. vlak 93 krune 60 fil., III. razr. os. vl. 60 kruna 60 fil.; 2. Zagreb-Ljubljana i natrag: II. razred os. vlak 133 krune 60 fil., III. razred 86 kruna 70 fil. Na temelju ovih predbrojnih karata može putovati 10 osoba tamo i natrag. Pojedine vozne karte valjane su samo onda, ako se ujedno pokaže i vozna karta, označena sa br. 10. Osobe, koje putuju sa jednim snopićem karata, moraju putovanje zajedno obaviti i rabljene karte na putovanju onamo i natrag kod vratara polazne postaje dati obilježiti ili kod putničke blagajne prebiljegovati. Te se karte imaju naručiti kod postaje južne željeznice u Zagrebu 10 dana prije početka putovanja.